

การวิเคราะห์การจัดสรรทรัพยากร
เพื่อการวางแผนครอบครัวของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ

นางสาว ทศนาภรณ์ ขำปัญญา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-797-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019764 I16266031

**AN ANALYSIS OF RESOURCE ALLOCATION
FOR FAMILY PLANNING IN THE NATIONAL FAMILY PLANNING PROGRAMME**

Miss Tassanaporn Khumpunya

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-797-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวางแผนครอบครัวของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ

โดย นางสาว ทศนาภรณ์ ขำปัญญา

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุมา อึ้งกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten signature]

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์)

[Handwritten signature]

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุมา อึ้งกุล)

[Handwritten signature]

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภัสสร ลิมานนท์)

[Handwritten signature]

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีวรรณ สายบัว)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ที่คณาภรณ์ ชำปัญญา : การวิเคราะห์การคัดสรรทรัพยากร เพื่อการวางแผนครอบครัว
ของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ (AN ANALYSIS OF RESOURCE ALLOCATION
FOR FAMILY PLANNING IN THE NATIONAL FAMILY PLANNING PROGRAMME)
อ.ที่ปรึกษา :: ผศ.ดร.จารุมา ชัยกุล, 115 หน้า. ISBN 974-582-797-5

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์และประเมินถึงการคัดสรรงบประมาณของโครงการ
วางแผนครอบครัวแห่งชาติ โดยพิจารณาจำนวนผู้รับบริการวางแผนครอบครัวและงบประมาณที่ได้รับว่า
เหมาะสมหรือไม่ โดยกำหนดพฤติกรรมการคุมกำเนิดของสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วและคุมกำเนิด
นอกจากนี้การศึกษา ยังพิจารณาว่า รัฐบาลสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายการคัดสรรงบประมาณของ โครงการ
วางแผนครอบครัวแห่งชาติตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 หรือไม่
กล่าวคือ สามารถทำให้อัตราคุมกำเนิดได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77 โดยใช้โปรแกรมแบบเส้นตรงเป็น
เครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยพิจารณาสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วและคุมกำเนิด โดยใช้ยาเม็ด
คุมกำเนิด ห่วงอนามัย ยาฉีดคุมกำเนิด ยาฝังคุมกำเนิด และการทำหมัน

ผลการศึกษาพบว่า การคัดสรรงบประมาณที่มีจำนวนจำกัดของโครงการวางแผนครอบครัว
แห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ.2535 ถึง 2538 มีความล้มเหลวและทำให้มีจำนวนผู้รับบริการวางแผนครอบครัวมี
จำนวนสูงสุด ในปี พ.ศ.2539 งบประมาณที่โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติได้รับจำนวน
920,820,000 บาท สามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการวางแผนครอบครัวได้เป็นจำนวน 6.3 ล้านคน
โดยใช้งบประมาณจริงเพียง 905,829,100 บาท ซึ่งต่ำกว่างบประมาณที่ได้รับการจัดสรร แสดงให้เห็นว่า
โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติตั้งเป้าหมายแสดงจำนวนผู้รับบริการวางแผนครอบครัวไว้ต่ำ ทำให้
อัตราการคุมกำเนิดต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7
ซึ่งคาดว่าจะมีอัตราการคุมกำเนิดเท่ากับ 64.03 แต่หากพิจารณาบทบาทของเอกชนที่มีส่วนร่วมในการ
ให้บริการคุมกำเนิด ประกอบกับสตรีในสังคมมีบทบาทมากขึ้น รวมทั้งการที่สตรีมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผน
ครอบครัวทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้นด้วย จึงส่งผลให้อัตราคุมกำเนิดของสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงาน
แล้ว เพิ่มขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....เศรษฐศาสตร์.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา..... 2535.....

ลายมือชื่อนิสิต..... กิ่งทองศรี พิสมัย.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ก.จ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C360264 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: RESOURCE ALLOCATION / FAMILY PLANNING

TASSANAPORN KHUMPUNYA : AN ANALYSIS OF RESOURCE ALLOCATION FOR
FAMILY PLANNING IN THE NATIONAL FAMILY PLANNING PROGRAMME.

THESIS ADVISOR : CHARUMA ASHAKUL, Ph.D. 115 pp. ISBN 974-582-797-5

The purposes of this research are to analyze and evaluate budget allocation for the national family planning programme. In particular, this study wants to optimize the allocation of family planning budget by taking into account contraceptive behavior of married women at reproduction ages which practice family planning. This study also attempts to analyze and evaluate whether the budget allocation for family planning programme is enough to meet the targeted contraceptive prevalence rate of 77 percent, as stipulated in the Seventh National Economic and Social Development plan. Linear programming method is applied as a tool optimize the number of family planning acceptors by methods (pill, IUD, injection, norplant and sterilization) given the budget constraint.

The research finding reveals that between 1992 - 1995, budget all allocation for the national family planning programme is adequate. It is found that family planning services can serve 6.3 million married women in 1996 with the total estimated expenditure of 905,829,100 bath, slightly less than the allocated budget of 920,820,000 bath. Towards the end of the Seventh National Economic and Social Development plan, CPR should be around 64.03 percent which is lower than 77 percent as set in the Seventh plan. Thus the budget allocated for family planning programme during the Seventh Plan would be enough to serve all family planning acceptors. However, the CPR can be further increased with the increasing role of NGO and the general improvement of women's education.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....เศรษฐศาสตร์.....

สาขาวิชา..... -

ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต..... กัญจนพร ภูมิพล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ก.จ.....

ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์ คณบดีคณะ
เศรษฐศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร. ภัสสร ลิมานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฉวีวรรณ
สายบัว ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความ
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ สมคิด แก้วสนธิ ซึ่งท่านได้ให้ความห่วงใย ให้
คำแนะนำและติดตามมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ นายแพทย์ วีระ นิมวัน ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสาขาส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
และคุณวราภรณ์ เทวะผลิน หัวหน้าฝ่ายแผนงาน กองอนามัยครอบครัวที่ให้โอกาสและสนับสนุน
ตลอดจนให้คำแนะนำต่าง ๆ นอกจากนี้จะได้ศึกษาค้นคว้าจากรายงานการสำรวจและวิจัยต่าง ๆ
แล้ว ในส่วนของข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในการศึกษา ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณพรลีนี อมรวิเศษ
คุณสุภา พูนขำ และ คุณกันยารัตน์ นานิชเกษม ซึ่งเป็นนักวิชาการของกองอนามัยครอบครัว
ที่ให้ข้อมูลสถิติต่าง ๆ ที่จำเป็น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของกองอนามัยครอบครัวท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้
กล่าวชื่อนาม นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณ อุกฤษ ม่วงศรีเมืองดี ที่ให้คำแนะนำด้านการใช้เครื่อง
คอมพิวเตอร์

สำคัญที่สุดที่วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมความปรารถนา ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร. จารุมา อึ้งกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้เวลา ให้คำปรึกษา
และให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนคำแนะนำ และให้กำลังใจในการเขียน
วิทยานิพนธ์นี้ด้วยดีมาโดยตลอด

ท้ายสุด ขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่ให้การสนับสนุน และหลาน รินทราย และ นพพลอย
แก้วภีรา ที่เป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณ คุณสมนึก เชื้อทอง และเพื่อน ๆ ที่ช่วย
เหลือในด้านต่าง ๆ จนกระทั่งข้าพเจ้าสำเร็จการศึกษา

ทัศนภรณ์ ขำปัญญา

สารบัญ

ข

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	10
แนวทางและวิธีการศึกษา.....	11
ขอบเขตของการศึกษา.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
2. แนวความคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
แนวความคิดและทฤษฎี.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ.....	33
สถานการณ์และปัญหาประชากรของประเทศไทย	33
โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ	38
4. กรอบแนวการวิเคราะห์การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวางแผนครอบครัว ของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ	52
การกำหนดปัญหาที่ศึกษา.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	56
กรอบแนวการวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณ.....	56
ขอบเขตและข้อสมมุติในการศึกษา	55
5. ผลที่ได้รับจากการศึกษาและวิเคราะห์.....	66
ผลที่ได้รับจากการประเมินถึงความเหมาะสมของการจัดสรร งบประมาณของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุขตามงบประมาณที่ได้รับ	66
ผลที่ได้รับจากการประเมินถึงความเหมาะสมของการจัดสรร งบประมาณของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติตามที่กำหนดไว้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7.....	69
6. บทสรุปและเสนอแนะ	74
บทสรุป.....	74
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	85
ประวัติผู้เขียน	115

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1.1	ข้อมูลการสำรวจสำมะโนประชากรของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ.2454 ถึง พ.ศ.2533	3
1.2	เป้าหมายการวางแผนครอบครัวที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 - 7	5
1.3	งบประมาณวางแผนครอบครัวตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3-6	7
1.4	งบประมาณงานวางแผนครอบครัว โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ ปี พ.ศ.2530-2534	8
1.5	จำนวนผู้รับบริการวางแผนครอบครัวที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด และอัตราคุมกำเนิดปี พ.ศ.2527-2534	9
3.1	สัดส่วนการกระจายตัวของประชากรของประเทศไทยแยกตามหมวดอายุ ปี พ.ศ.2503 พ.ศ.2513 พ.ศ.2523 และ พ.ศ.2543	35
3.2	แผนงบประมาณประจำปีเพื่อการวางแผนครอบครัวของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ (พ.ศ. 2535 - 2539)	51
5.1	สรุปผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวางแผนครอบครัวของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ	68
5.2	อัตราร้อยละของผู้กำลังคุมกำเนิดแยกตามแหล่งบริการและวิธีคุมกำเนิด พ.ศ.2530	71
ภาคผนวก		
ผ.1	เป้าหมายผู้รับบริการวางแผนครอบครัวรายใหม่โดยสาเหตุคุมกำเนิดแยกตามหมวดอายุปี พ.ศ. 2535-2539	85
ผ.2	เป้าหมายผู้รับบริการวางแผนครอบครัวรายใหม่โดยห่วงอนามัยแยกตามหมวดอายุปี พ.ศ. 2535-2539	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
ผ.3	เป้าหมายผู้รับบริการวางแผนครอบครัวรายใหม่โดยชาติคุมกำเนิดแยกตาม หมวดอายุปี พ.ศ. 2535-2539	87
ผ.4	เป้าหมายผู้รับบริการวางแผนครอบครัวรายใหม่โดยชาติคุมกำเนิดแยกตาม หมวดอายุปี พ.ศ. 2535-2539	88
ผ.5	เป้าหมายผู้รับบริการวางแผนครอบครัวรายใหม่โดยการทำหมันแยกตามหมวด อายุปี พ.ศ. 2535-2539	89
ผ.6	จำนวนผู้รับบริการวางแผนครอบครัวที่ยังคงใช้รายวิธีแยกตามหมวดอายุ (ผลงาน พ.ศ. 2534)	90
ผ.7	อัตราคงใช้การคุมกำเนิดโดยวิธีคุมกำเนิดต่าง ๆ แยกตามหมวดอายุ	91
ผ.8	แผนงบประมาณประจำปีเพื่อการวางแผนครอบครัวปี พ.ศ. 2535 - 2539...	92
ผ.9	ต้นทุนการให้บริการวางแผนครอบครัวต่อผู้รับบริการวางแผนครอบครัว 1 คน..	93
ผ.10	การคาดประมาณจำนวนสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่แต่งงานแล้วแยกตามหมวดอายุ ปีพ.ศ. 2535-2539	94
ผ.11	แสดงผลที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวางแผนครอบครัวของ โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติแยกตามกลุ่มอายุปี 2535	95
ผ.12	แสดงผลที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวางแผนครอบครัวของ โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติแยกตามกลุ่มอายุปี 2536	99
ผ.13	แสดงผลที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวางแผนครอบครัวของ โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติแยกตามกลุ่มอายุปี 2537	103
ผ.14	แสดงผลที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวางแผนครอบครัวของ โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติแยกตามกลุ่มอายุปี 2538	107
ผ.15	แสดงผลที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวางแผนครอบครัวของ โครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติแยกตามกลุ่มอายุปี 2539	111

สารบัญภาพ

แผนภาพ 3.1 แสดงการแจกแจงอัตราส่วนร้อยละของประชากรของประเทศไทย

พ.ศ.2503 พ.ศ.2513 พ.ศ.2523 พ.ศ.2533 และการ

คาดประมาณประชากร พ.ศ.2543 แยกตามกลุ่มอายุและเพศ... 36

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย